

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal a) „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Pikaajaline tegevuskava ühtse turu normide paremaks rakendamiseks ja täitmise tagamiseks““

(COM(2020) 94 final)

b) „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Ühtse turu tõkete tuvastamine ja kõrvaldamine““

(COM(2020) 93 final)

(2020/C 364/16)

Raportöör: **Gerardo LARGHI**

Kaasraportöör: **Gonçalo LOBO XAVIER**

Konsulteerimistaotlus	a) Euroopa Komisjon, 22.4.2020 b) Euroopa Komisjon, 22.4.2020
Õiguslik alus	a ja b – Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 304
Vastutav sektsioon	ühtse turu, tootmise ja tarbimise sektsioon
Vastuvõtmine sektsioonis	25.6.2020
Vastuvõtmine täiskogus	16.7.2020
Täiskogu istungjärk nr	553
Hääletuse tulemus (poolt/vastu/erapooletuid)	212/2/5

1. Järeldused ja soovitused

1.1. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee toetab komisjoni teatist „Pikaajaline tegevuskava ühtse turu normide paremaks rakendamiseks ja täitmise tagamiseks“⁽¹⁾.

1.2. Komitee väljendab heakskiitu komisjoni teatisele „Ühtse turu tõkete tuvastamine ja kõrvaldamine“⁽²⁾.

1.3. Komitee leiab, et liiga kaua on ELi normide ebapiisav ja ebatõhus kohaldamine olnud ELi õiguse nõrk koht ning seetõttu ei ole paljude pettus- ja ebaseadusliku käitumise juhtumitega tegeletud. ELi õiguse kohaldamine on oluline, et suurendada ettevõtjate ja tarbijate usaldust ja tagada, et ühtne turg saavutab oma täieliku potentsiaali ettevõtjate, töötajate ja tarbijate jaoks.

1.4. Komitee leiab, et rakendusstrateegia on tõhus, kui see 1) põhineb tugeval partnerlusel, millesse kaasatakse kõik asjaomased sidusrühmad, 2) võimaldab suuremat Euroopa tasandi koostööd olemasolevate normide täitmise tagamise võrgustike vahel, et tagada mitut sektorit samal ajal mõjutavate probleemide lahendamine, 3) võimaldab töötada välja strateegiad ja vahendid laiaulatuslike rikkumistega tegelemiseks ELis, nii et kõigi sidusrühmade kaitsmiseks ja riikidevahelise õiguskaitse tagamiseks saaks võtta ühetaolisi tõhusaid ja läbipaistvaid normide täitmise tagamise meetmeid, 4) võimaldab kasutada uute tehnoloogiate potentsiaali.

⁽¹⁾ COM(2020) 94 final.

⁽²⁾ COM(2020) 93 final.

1.5. Komitee kutsub komisjoni üles lisama tegevuskavasse kodanikuühiskonna osalejate, ettevõtjate, töötajate ja tarbijate selgelt määratletud rolli.

1.6. Komitee toetab täielikult Euroopa Komisjoni ideed muuta SOLVIT ühtse turu põhjendamatute tõkete tõhusaks vaikumisi kasutatavaks vahendiks, kuid on oluline, et SOLVITil oleks struktureeritud menetlus oluliste juhtumite edastamiseks komisjonile ning et ta töötaks kõigis sektorites ja poliitikavaldkondades.

1.7. Komitee tervitab algatust, mis keskendub **piirava reguleerimise eelhindamise parandamisele proportsionaalsuse kontrolli direktiivi alusel** ⁽³⁾. Sidusrühmade kaasamine proportsionaalsuse kontrolli käigus peaks olema pigem norm kui erand.

1.8. **Ühtne digivärv** on üks viis, kuidas digitaalselt rahuldada ettevõtjate ja tarbijate vajadust internetipõhise teabe järele. Ühtsed kontaktpunktid integreeritakse kiiresti ühtsesse digivärvasse, seega peavad ettevõtjad ja tarbijad pöörduma abi ja teabe saamiseks ainult ühe koha poole.

1.9. Komitee toetab komisjoni üleskutset Euroopa Parlamendile ja nõukogule võtta vastu ettepanek direktiivi 2006/123/EÜ (teenuste kohta siseturul) jõustamise kohta, millega kehtestatakse teenustega seotud autoriseerimiskeemidest ja nõuetest teatamise kord ⁽⁴⁾.

1.10. Komitee rõhutab, et COVID-19 puhangust tulenev kriis ohustab tõsiselt ühtset turgu – erinevused ELi riikide majandusarengus, sotsiaalsetes tagatistes ja jõukuses võivad pärast pandeemia lõppemist suurenedada.

1.11. Komitee märgib, et hoolimata ühtse turu tegelikest saavutustest teatavad ettevõtjad ja tarbijad endiselt liiga paljudest allesjäänud takistustest.

1.12. Komitee nõustub komisjoni tegevuskavaga, mille kohaselt on olemasolevate ühtse turu tõkete kõrvaldamiseks hädavajalik tegelik partnerlus normide rakendamise ja täitmise tagamise eest vastutavate Euroopa ja liikmesriigi tasandi eri osalejate vahel.

1.13. Seepärast kutsub komitee komisjoni üles kasutama uut ühtse turu normide täitmise tagamise strateegiat, et luua tugev koostööraamistik, mis hõlmab kõiki ELi õiguse kohaldamisega tegelevaid sidusrühmi. Muu hulgas peaksid organisatsioonid olema täielikult kaasatud kavandatava ühtse turu normide täitmise tagamise rakkerühma (SMET) töösse, mis peaks toimima foorumina normide täitmise tagamise horisontaalsete küsimuste arutamiseks.

1.14. Komitee leiab, et normide täitmise tagamine on peamiselt horisontaalne probleem ja seetõttu ei tohiks seda käsitleda killustatult. Oluline on paremini korraldada ja ühtlustada normide täitmise tagamise eri võrgustike vahelist töövoogu ning hõlbustada nende teabevahetust ja heade tavade vahetamist.

1.15. Tarbijakaitselase koostöö määrus on aidanud luua silla kodanikuühiskonna organisatsioonide ja õiguskaitselasutuste vahel, tunnustades paremini nende koostööd. Kuigi see raamistik on positiivse mõjuga, ei ole see siiski täielik ja vajab edasist täiustamist, näiteks mis puudutab kodanike hoiatusteadetele reageerimise kiirust.

1.16. Komitee leiab, et andmeid ja tehisintellekti saab kasutada turgude jälgimisele kaasaaitamiseks ning et need digivahendid tuleks välja töötada ELi tasandil ja neid peaksid jagama omavahel kõik sidusrühmad.

1.17. Normide täitmise tagamise asutused seisavad praegu silmitsi ebaausa tegevuse levikuga ühtsel turul, samal ajal kui nende töö suhtes kehtivad sageli ranged eelarvepiirangud. Sellega seoses nõuab komitee nappide ressursside paremat kasutamist, paremat koordineerimist olemasolevate võrgustike vahel, uue koostoime arendamist kõigi osalejate vahel ning uut tehnoloogiatel põhinevaid uusi vahendeid, mis võivad aidata kaasa ELi õiguse tõhusale rakendamisele.

⁽³⁾ ELT L 173, 9.7.2018, lk 25.

⁽⁴⁾ COM(2016) 821 final.

2. Seoses teatisega „Pikaajaline tegevuskava ühtse turu normide paremaks rakendamiseks ja täitmise tagamiseks“ (COM(2020) 94 final) – INT/899

2.1. Ühtse turu probleemid

2.1.1. Ühtne turg on Euroopa projekti keskmes ning on muutnud Euroopa tarbijate ja ettevõtjate elu lihtsamaks. Tõhus ühtne turg peaks võimaldama ELi kodanikel saada osa laiemast teenuste ja toodete valikust ning parematest töövõimalustest. Ühtne turg peaks stimuleerima kaubandust ja konkurentsi ning see on äärmiselt oluline, et saavutada Euroopa Liidus keskkonnasäästlikud muutused, tööstuse ümberkujutamine ja digiüleminek.

2.1.2. Selle saavutamiseks peab EL kehtestama konkreetsetel kriteeriumidel põhinevad prioriteedid ja liikuma kindlate kriteeriumide alusel selgete poliitiliste suuniste poole, seades esikohale inimesed.

2.1.3. Ühtse turu normide täitmise tagamise nimel tehtava koostöö tugevdamiseks teatab Euroopa Komisjon ühtse turu nõuete täitmise tagamise rakkerühma loomisest, mille ülesanne on hinnata riigisisese õiguse vastavust ühtse turu normidele, seades esikohale kõige pakilisemad tõkked, käsitledes ülereguleerimist, arutades horisontaalseid normide täitmise tagamise küsimusi ja jälgides kavandatud tegevuskava rakendamist. Sellega seoses peaks ühtse turu nõuete täitmise tagamise rakkerühm kindlaks määrama selged kriteeriumid otsustamiseks, millised on kõige pakilisemad takistused vastavalt nende majanduslikule väärtusele.

2.1.4. Komisjonil on samuti kavas kasutada ennetusmehhanisme järgmistel eesmärkidel: vältida ühtsel turul teenuse osutamise uusi tõkkeid, tuvastada nõuetele mittevastavust; luua veebipõhine nõuete täitmise tagamise platvorm (elektroonilise nõuete täitmise tagamise labor), et jagada teavet ebaseaduslike ja nõuetele mittevastavate tööstus- ja tarbekaupade kohta; luua ametiasutustele toiduks mittekasutatavate toodete kontrolli jaoks ühtne Euroopa teabesisestuspunkt; tagada, et siseturu infosüsteemist (IMI) saab ühtsel turul halduskoostöö põhivahend; luua vahend, mis võimaldab kodanikel ja ettevõtetel teatada anonüümselt regulatiivsetest tõketest, millega nad oma siseturu õiguste kasutamisel kokku puutuvad; täiustada ELi põllumajandusliku toidu (sh looma- ja taimetervise) õigusaktide täitmise tagamist; hinnata, kas ühtse turu programmi või programmi „Digitaalne Euroopa“ raames tiptasemel IT-lahenduste katsetamiseks ja kohaldamiseks rahastatud labori saab kaasata olemasolevatesse struktuuridesse (näiteks tarbijakaitsealase koostöö võrgustik, ELi toodete nõuetele vastavuse võrgustik või intellektuaalomandiga seotud õigusrikkumiste Euroopa vaatluskeskus); tugevdada võitlust võltsitud ja ebaseaduslike toodete, sealhulgas ELis imporditud komponentidest toodetud või monteeritud toodete vastu, ja suurendada OLAFi praegusi volitusi; tagada toidutarneahela nõuete rangem täitmine; töötada välja märgistamise ja jälgitavuse süsteemid, edendades digitaalsete vahendite kasutamist, et võimaldada sihipärasemat kontrolli välispiiril ja ELi piires; muuta siseturu probleemide lahendamise võrgustik (SOLVIT) ühtse turu vaidluste lahendamise põhivahendiks; muuta juhtumite menetlemine sujuvamaks; andes kaebusele kahe kuu jooksul esialgse hinnangu, et teha kindlaks edasised sammud; ja kasutada süsteemi EU Pilot selgete tingimuste ja ajakava alusel juhtudel, kui näib võimalik, et tulemus saavutatakse lühikese aja jooksul.

2.2. Üldised märkused

2.2.1. Komitee leiab, et ühtse turu väljakujundamine ja normide täitmise tulemuslik tagamine on esmatähtis, sest see on pigem Euroopa Liidu asutamisdokumentides sätestatud poliitiliste eesmärkide saavutamise vahend kui eesmärk omaette.

2.2.2. Teatistes kindlaks tehtud peamised tõkked on järgmised: regulatiivsed valikud ELi ja liikmesriikide tasandil, ELi õigusaktide ülevõtmine, rakendamine ja jõustamine, haldussuutlikkus ja -tavad liikmesriikides, üldine ettevõtlus- ja tarbijakeskkond ning algpõhjused, mis ei ole seotud avaliku poliitikaga, nagu keel või kultuur.

2.2.3. SOLVITi muutmise vaikumisi kasutatavaks vahendiks: komitee toetab eesmärki tagada, et SOLVITi menetlustest saab vaikumisi kasutatav vahend põhjendamatute takistustega tegelemiseks ühtsel turul. SOLVITil on kasutada siiski ainult dialoog ja pehme jõud. Lisaks ei saa seda kasutada paralleelselt kohtuvaidlustega. SOLVITi süsteem vajab struktureeritumat menetlust oluliste juhtumite edastamiseks komisjonile. Samal ajal on oluline, et SOLVIT toimiks kõigis sektorites ja poliitikavaldkondades.

2.2.4. Piirava reguleerimise eelhindamise parandamine proportsionaalsuse kontrolli direktiivi alusel⁽⁵⁾ on väga teretulnud meede. Komisjon peaks siiski pakkuma struktureeritud abi ja andma liikmesriikidele suuniseid selle kohta, kuidas viia läbi hiljuti kavandatud kutsealade riikliku reguleerimise proportsionaalsuse eelhindamine vastavalt proportsionaalsuse kontrolli direktiivile. Lisaks sellele peaks sidusrühmade kaasamine proportsionaalsuse kontrolli käigus olema pigem norm kui erand.

2.2.5. Teabe ja haldusmenetluste saamine: ühtne digivärv on üks viis, kuidas digitaalselt rahuldada ettevõtjate ja tarbijate vajadust internetipõhise teabe järele, kuid vastavalt kehtivatele ühtset turgu reguleerivatele õigusaktidele peavad liikmesriigid teavitama ettevõtjaid ka ühtsete kontaktpunktide kaudu. Erinevate ELi õigusaktidega nähakse ette ühtsete kontaktpunktide tsentraliseerimine. Ühtsed kontaktpunktid integreeritakse kiiresti ühtsesse digivärvasse, seega peavad ettevõtjad ja tarbijad pöörduma abi ja teabe saamiseks ainult ühe koha poole. Ettevõtjad peaksid saama ainult ühe kooskõlastatud vastuse.

2.2.6. Praegu raputavad ELi alustalasid nii välised tegurid, nagu praegune pandeemia, mis on põhjustanud palju surmajuhtumeid ja paanikat, surudes kogu ELi majanduse langusesse, kui ka sisemised tegurid, nagu ELi sünnini viinud solidaarsuse puudumine. Seepärast küsime, mida on vaja selleks, et luua ühtne turg, mis ei seisneks üksnes tehnilises ja seadusandlikus tegevuses, kujundades ümber kogu Euroopa projekti mudeli. On täiesti mõistlik küsida, kas ühendatud Euroopa – sellisena, nagu näevad seda mõned, kes on pingutanud kõvasti selle ülesehitamiseks, samal ajal kui teised on üritanud seda järk-järgult lammutada, vähemasti alates ELi põhiseaduse tagasilükkamisest – eksisteerib veel aastal 2050 ja pärast seda vabaduse ja kultuuri etalonina, mis seisab rahu eest, propageerib inimeste seas head tahet ning kaitseb meeste ja naiste võrdseid võimalusi maailmas, mis on vaba diskrimineerimisest ja tõketest.

2.2.7. Eelöeldu kehtib veelgi enam praegusel eriti raskel ajal, mil Euroopat lähmatub pikaajaline kriis, mis on pigem süsteemne kui lihtsalt tingitud praegusest majandusolukorrast: tegu ei ole üksnes majandus- ja finantskriisiga, vaid kriisis on ka ühiskondlikud ja kultuurilised väärtused. Paljud kodanikud usuvad, et ainus usaldusväärne lahendus on puhtrahalise ja -majandusliku lähenemisviisi kõrvalejätmine tõeliselt poliitilise liidu kasuks.

2.2.8. Komitee leiab, et COVID-19 kriis, mis on mõjutanud kõiki Euroopa riike, nõuab kogu süsteemi ümbermõtestamist mitte ainult organisatsioonilises mõttes, vaid ka uute ideede loomiseks ja uute ärimudelite väljatöötamiseks.

2.2.9. Kodanikukaitseüsteemid ei ole igas riigis kriisiga toimetulekul toiminud. Vastupidi, paljudes kohtades on need süsteemid ebaõnnestunud: ei keskvalitsused, omavalitsused ega kodanikud ole ilmutanud hädaolukorraks valmisolekut, ning sageli on reageeritud aeglaselt, kulukalt ja koguni arusaamatul viisil.

2.2.10. On selgunud, et mõnes valdkonnas sõltub Euroopa kolmandatest riikidest. Selline olukord nõuab Euroopa Liidu teatavate aluste ümbermõtestamist ning liit peab näitama suutlikkust reageerida ja end ümber korraldada. Omavalitsuste, piirkondade ja riigihanked ning kohalike tarnijate toetamine nõuab eritähelepanu: riigihangetest peab saama majandusliku kindluse tagatis.

2.2.11. Markeripõhisel standardimisel on oluline roll uues lähenemisviisis, mida kohaldatakse mitte ainult toodete, vaid ka teenuste suhtes.

2.2.12. Vastuvõetavate meetmete vajalikkust, tõhusust ja mõju tuleks täpselt hinnata, nii et teenuste reguleerimisel eristataks ühtse turu seisukohast olulisi teenuseid selgelt muudest teenustest.

2.2.13. Komitee nõustub komisjoniga, et kõik meetmed, mille eesmärk on edendada ELi õiguse arendamist, rakendamist ja jõustamist ühtsel turul, on olulised. Sellised valdkonnad nagu kaubad ja teenused, riigihanked, turujärelevalve, äriühinguõigus, lepinguõigus ja lepinguväline õigus, rahapesuvastane võitlus, kapitali vaba liikumine, finantsteenused, konkurents ja juhtimisvahendite väljatöötamine, nõuavad kiiresti sellise ühtse turu loomist, mis kaitseb üksikisikute, tootjate, töötajate ja tarbijate õigusi, kahjustamata seejuures tasakaalustatud majandustegevust.

⁽⁵⁾ ELT L 173, 9.7.2018, lk 25.

2.2.14. Komitee nõuab, et õiglase ühtse turu puhul võetaks arvesse vajadust järgida töö-, tarbija- ja keskkonnanäeskirju kooskõlas hiljuti esitatud Euroopa uue tööstusstrateegia⁽⁶⁾ ja komisjoni programmis sätestatud ringmajanduse põhimõtetega. Komitee on need põhimõtted juba täielikult heaks kiitnud ja leiab, et Euroopa peaks võtma selles valdkonnas juhtrolli.

2.2.15. Komitee toetab otsust luua ühtse turu nõuete täitmise tagamise rakkerühm (SMET), mis koosneks liikmesriikide ja komisjoni esindajatest, kooskõlas komitee korduvate ettepanekute ja soovitustega⁽⁷⁾.

2.2.16. Komitee rõhutab, kui oluline on võidelda iga üksiku ülereguleerimise ja eeskirjade ebaõige jõustamise juhtumi vastu, mis on sageli kahjustanud turu nõuetekohast toimimist. Komitee palub tungivaltluba osaleda selles rakkerühmas vähemalt vaatljana.

2.2.17. Nagu juba mitmes varasemas arvamuses märgitud,⁽⁸⁾ nõustub komitee sellega, et komisjon on kindlaks teinud ühtse turu väljakujundamisel esinevad riskid ja viivitused, mis on seotud turu killustatusega, lahknevustega täidetavates normides, ebakindlusega andmete konfidentsiaalsuse suhtes, IT-võrkude hoolimatu ja kontrollimatu kasutamisega ning asjaoluga, et ebaseaduslikud teenused on veebis kättesaadavad, peamiselt seetõttu, et komisjoni asjaomased organid ei jõusta norme maksustamise ja karistuste kaudu. Komitee soovitab, et komisjoni peadirektoraadid tegeleksid nende küsimustega valdkondadevahelise lähenemisviisi alusel.

2.2.18. Komitee märgib kahetsusega, et ELi õigusakte ei ole ikka veel tõhusalt jõustatud. Euroopa kodanikel peab olema õigus esitada ühishagi Euroopa tasandil. See tuleks kehtestada ühemõtteliselt ja kiirelt ning see aitaks viimase abinõuna tagada vastutusele võtmine ELi normide rikkumiste eest ja soodustada nende vabatahtlikku järgimist⁽⁹⁾.

2.2.19. Komitee rõhutab, et väga sageli rikuvad liikmesriigid ise kokkulepitud ühtse turu norme või tekitavad või jätavad alles oma õigusesse tõkkeid, et tagada oma turul täiendav kaitse ja sellest tulenevad eelised kodumaistele ettevõtetele. Kasu on sageli väga lühiajaline, kuid see kahjustab VKEsid ja idufirmasid ning üksikisikuid ja tarbijaid, keda ohustavad nõuetele mittevastavad tooted või kellel on vähem valikuvõimalusi.

2.2.20. Seetõttu toetab komitee komisjoni üleskutset Euroopa Parlamendile ja nõukogule võtta vastu direktiivi ettepanek siseriiklikest eeskirjadest teatamise kohta vastavalt teenuste direktiivile⁽¹⁰⁾. Leping ei tohiks siiski kahjustada kehtivat teenuste direktiivi, vabastades teatamiskohustusest territoriaalsed piirangud (sealhulgas linnaruumi planeerimine) või võttes komisjonilt ära tema praeguse otsustusõiguse.

2.3. Konkreetsed märkused

2.3.1. Ühtse turu ulatus tähendab, et EL on võimeline looma mitmepoolse, avatud, mittediskrimineeriva ja normidel põhineva kaubandussüsteemi. Kolmandate riikide ettevõtjad peavad järgima ELi norme, et saada juurdepääs ühtsele turule, sealhulgas sellistes valdkondades nagu tervishoid, keskkond, toidu- ja tooteohutus ning tarbijakaitse.

2.3.2. Komitee toetab komisjoni otsust ühendada juba olemasolevad vahendid ühtse turu arengu toetamiseks uute vahenditega (näiteks keskne teabepunkt, et vastata liikmesriikide ametnike praktilistele küsimustele; platvormid teabevahetuseks liikmesriikidega, näiteks riigihankedirektiivide puhul kasutatav platvorm, ning kasutajate parem juurdepääs teabele normide ja nõuete kohta ühtse digivärava kaudu).

⁽⁶⁾ COM(2020) 102 final.

⁽⁷⁾ Vt ELT C 43, 15.2.2012, lk 14 jt eelnimetatud arvamused.

⁽⁸⁾ Vt lisatud nimekirja.

⁽⁹⁾ Komitee on sellel teemal koostanud mitu arvamust, sealhulgas ELT C 309, 16.12.2006, lk 1, ELT C 324, 30.12.2006, lk 1, ELT C 162, 25.6.2008, lk 1, ELT C 228, 22.9.2009, lk 40 ja ELT C 128, 18.5.2010, lk 97.

⁽¹⁰⁾ COM(2016) 821 final.

2.3.3. Komitee soovib komisjonil lisada suunised järgmiste põhimõtete kohta:

- a) subsidiaarsus ja nn topeltsubsidiaarsus,
- b) vastastikune tunnustamine,
- c) innovatsioon ja ettevaatusabinõud,
- d) üldine huvi teatavate teenuste (nt pangandus ja kindlustus) vastu.

2.3.4. Komitee nõustub otsusega keskenduda riigihangetele. ELi rahaliste vahendite haldajaid ja saajaid tuleb aidata, et nad saaksid parandada oma riigihanketavasid, tagamaks võrdsed tingimused ja kasutada hankeid strateegilise vahendina peamiste poliitiliste eesmärkide, näiteks ringmajanduse põhimõtete saavutamiseks.

3. Seoses teatisega „Ühtse turu tõkete tuvastamine ja kõrvaldamine“ (COM(2020) 93 final) – INT/908

3.1. Ühtse turu tõkked

3.1.1. Komisjoni teatises ühtse turu tõkete tuvastamine ja kõrvaldamise kohta keskendutakse 13 peamisele tõkkele, näidates, et need ei ole mitte ainult regulatiivsed või halduslikud, vaid ka praktilised. ELis tegutsevad ettevõtjad ja tarbijad seisavad samal ajal sageli silmitsi mitme piiranguga. See puudutab eelkõige väikeseid ja keskmise suurusega ettevõtjaid (VKEde), füüsilisest isikust ettevõtjaid ja tarbijaid.

3.1.2. Selleks et pakkuda välja võimalikke lahendusi ELi ja liikmesriikide tasandil, tuuakse teatises välja viis peamist algpõhjust: regulatiivsed valikud ELi ja liikmesriikide tasandil, ELi õigusaktide ülevõtmine, rakendamine ja jõustamine, haldussuutlikkus ja -tavad liikmesriikides, üldine ettevõtlus- ja tarbijakeskkond ning algpõhjused, mis ei ole seotud avaliku poliitikaga, nagu keel või kultuur.

3.1.3. Vahel näib, et liikmesriigid rikuvad kokkulepitud ühtse turu norme või tekitavad oma õiguses tõkkeid või ei võta nende kõrvaldamiseks midagi ette, selleks et tagada oma turul täiendav kaitse ja sellest tulenevad eelised kodumaistele ettevõtetele.

3.2. Üldised märkused

3.2.1. Komitee tunnistab, et komisjoni teatises määratletakse tõelise ühtse turu peamised allesjäänud tõkked. Need tõkked ei ole mitte ainult regulatiivsed või halduslikud, vaid ka praktilised, mis tähendab, et ELis tegutsevad ettevõtjad ja tarbijad seisavad samal ajal sageli silmitsi mitme piiranguga. Sellel on negatiivne mõju eelkõige VKEdele ja vabade kutsealade esindajatele spetsialistidele.

3.2.2. Komitee leiab, et tõhus rakendusstrateegia 1) põhineb tugeval partnerlusel, millesse kaasatakse kõik asjaomased sidusrühmad; 2) võimaldab suuremat Euroopa tasandi koostööd olemasolevate normide täitmise tagamise võrgustike vahel, et tagada rikkumistega tegelemine ja mitut sektorit samal ajal mõjutavate keerukate probleemide lahendamine; 3) võimaldab töötada välja strateegiad ja vahendid, et tegeleda tõhusalt ELi eeskirjade laiaulatuslike rikkumistega, nii et kõigi sidusrühmade kaitsmiseks ja riikidevahelise õiguskaitse tagamiseks saaks võtta ühetaolisi normide täitmise tagamise meetmeid; 4) võimaldab kasutada uute tehnoloogiate potentsiaali, et edendada tõhusamaid normide täitmise meetmeid ja paremat turujärelevalvet.

3.2.3. Komitee leiab, et liiga kaua on ELi normide ebapiisav kohaldamine olnud ELi õiguse nõrk koht ning seetõttu ei ole paljude pettus- ja ebaseadusliku tegevuse juhtumitega tegeletud. ELi õiguse range jõustamine on oluline, et suurendada tarbijate usaldust ja tagada, et ettevõtjad, töötajad ja tarbijad kasutaksid ühtse turu kõiki võimalusi.

3.2.4. Kahju, mida tekitas ühtsele turule COVID-19 kriis, võimendab veelgi seda kahju, mida tekitas Ühendkuningriigi lahkumine EList. See võib tähendada, et pandeemia lõppemisel suurenevad erinevused ELi riikide majandusarengus, sotsiaalsetes tagatistes ja jõukuses, millel on tagajärjed ühtsele turule ja selle arengule.

3.2.5. Komitee leiab, et praegune olukord võib viia selleni, et ühtne turg taandatakse pelgaks vabakaubanduspiirkonnaks – mitte riigiülese poliitilise projekti loomulikuks tulemuseks, vaid kõige väiksemaks riiklike huvide ühishinnetajaks.

3.2.6. Seepärast kutsub komitee Euroopa institutsioone ja asjaomaseid kodanikuühiskonna organisatsioone üles selgesõnaliselt teavitama Euroopa kodanikke ühtse turu piirangutest, et neil tekiks realistlik arusaam sellest, mida nad selle teostumisest ja jõustamisest tegelikult võivad oodata. Seetõttu on oluline mitte kehtestada meetmeid, mis võivad olla üleliigsed ja põhjendamatud ning mis tegelikult üksnes takistavad ettevõtete, eelkõige VKEde, ⁽¹¹⁾ sealhulgas vabade kutsealade toimimist, või täielikku ühtlustamist, mis ei ole põhjendatav, kuna muud põhimõtted, näiteks tarbijaõigused ja tarbijakaitse, peavad olema ülimuslikud. Ühtne turg peab kajastama mitmekesisuse tugevust, mis peaks ühtlustamise kõrval olema Euroopa poliitikas kesksel kohal.

3.2.7. Standardimisel on oluline roll uues lähenemisviisis, mida kohaldatakse mitte ainult toodete, vaid ka teenuste suhtes.

3.2.8. Komisjoni koostatud pikaajaline kava allesjäänud tõkete kõrvaldamiseks on edasipüüdlik ja kiiduväärt ettevõtmine, kuid sellega peavad kaasnema märkimisväärsed investeeringud teabe-, hoiatus-, õppe-, koolitus-, integratsiooni- ja standardimisprotsessidesse.

3.3. Ühtse turu sotsiaalne mõõde

3.3.1. Komitee kutsub komisjoni veel kord üles võtma arvesse ELi sotsiaalset mõõdet, et edendada töhusate ja kvaliteetsete töökohtade loomist, edendada piiriülest liikuvust, parandada suutlikkust ja oskusi ning suurendada investeeringuid VKEdesse, kes tunnevad, et ELi kehtestatud normid piiravad neid eriti ja toovad neile praeguses olukorras kõige vähem kasu. Seetõttu tervitab komitee VKEde strateegia kestliku ja digitaalse Euroopa kujundamiseks vastuvõtmist.

3.3.2. Komitee leiab, et ühtse turu jaoks kehtestatud eeskirjad on kasulikud ainult niivõrd, kui need aitavad kaasa elujõulise sotsiaalse turumajanduse arengule, et vältida vaesust, ebavõrdsust, diskrimineerimist ja sotsiaalset tõrjutust, pöörates erilist tähelepanu sellele, et noortel oleks koht ühiskonnas.

3.3.3. VKEd ja töötajad tunnevad selgelt, et majanduskriisid, euro kasutuselevõtt ja praegune väga tõsine pandeemia, mis on surunud Euroopa majanduse langusesse, on kõige rängemalt tabanud just neid. See tähendab, et iga Euroopa ühtset turgu toetav meede peab hõlmama lihtsamat, otsesemat ja tõhusamat teabevahetust, vähem bürokraatiat ning eeskirju, mis on kõigile arusaadavad.

3.3.4. Komitee nõuab ka tulevasi rohemajanduslikke meetmeid ja seda, et komisjoni ühtse turu tegevuskavasse lisataks sotsiaalmajandussektori eeskirjad, et tagada võrdsed võimalused sotsiaalsetele ettevõtetele ja edendada selle sektori arendamist.

3.3.5. Noorte ettevõtjate ja innovaatiliste toodete ja teenuste toetamine on üks ühtse turu programmi peamistest elementidest. Komitee toetab otsust toetada uusi ärimudeleid, nimelt ringmajandust, tipp tehnoloogiaid, vähese CO₂ heitega lahendusi, ressursitõhusaid lahendusi ja muid algatusi, mille eesmärk on näiteks edendada ettevõtete rahvusvahelist mõõdet, meelitada ligi talente ja parandada töötajate oskusi.

3.3.6. Komitee nõustub, et digiprojektidesse investeerivaid VKEsid tuleks toetada. Projektid peaksid olema välja töötatud nii, et need tooksid kasu nii ettevõtjatele, tarbijatele kui ka kodanikuühiskonnale tervikuna.

3.4. Konkreetsed märkused

3.4.1. Komitee rõhutab raskusi, millega Euroopa ettevõtjad kokku puutuvad, kui nad konkureerivad maailmaturul oligopolide või monopolidega, mis on teatavatel juhtudel riigi omandis. Sellekohaseid näiteid leidub raudteesektoris, õhustranspordis ja tuuleenergia valdkonnas, kus Euroopa ettevõtted seisavad vastamisi terava konkurentsiga (kolmandatest riikide, eelkõige Hiina ettevõtete poolt).

⁽¹¹⁾ ELT C 376, 22.12.2011, lk 51.

3.4.2. Komitee toetab komisjoni võitlust selle nimel, et tagada veebiplatvormide vastavus tootenõuetele, nii et ebaseaduslikke ja ohtlikke tooteid ei lastaks turule. Komitee rõhutab, kui oluline on iga meede, mille eesmärk on kontrollida veebiplatvormidel müüdavate toodete vastavust nõuetele ning püüda tagada tooteohutus üleilmses veebipõhises tarneahelas.

3.4.3. Siiski soovib komitee komisjonil kaaluda selle tegevuse raames ka selliseid küsimusi nagu tehisintellekt, ärilised teadaanded, turundus ja reklaam, kaupade ja teenuste müügi õiguslikud ja lepingulised tagatised ning erisätted siseturu normide rakendamiseks ja täitmise tagamiseks pangandus- ja kindlustussektoris.

Brüssel, 16. juuli 2020

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Luca JAHIER
